

PROCESAANPAK BIO-BORDERS IN NIEUWBOUWWIJKEN: NATUUR-INCLUSIEF BOUWEN

BIO-borders

BIOBORDER

Resultaten Quickscan aanpak BioBorders Melco

Door:

Dorien Kotterman en Karen Jonkers

De Groene Reiger

info@degroenereiger.nl

www.degroenereiger.nl

Inhoud:

Quick scan Bioborders Melco, Aanleiding	Pag. 1
Opdracht Quick Scan: doel, aanpak, steekproef	Pag.3
Conclusies	Pag.6
Analyse resultaten	Pag.8
Aanbevelingen – Do's en don'ts	Pag.9
Bijlage I: Resultaten Enquête	pag. 10

Quickscan BioBorders Melco

Aanleiding BioBorders

Je ziet het steeds meer: de verstening van de particuliere tuin. Niet alleen bij bestaande bouw maar juist ook bij de nieuwbouw. Een nieuwe bewoner komt erin, het nieuwbouwhuis is net klaar en de tuin wordt direct vol gelegd met tegels. En dat terwijl een groene tuin zoveel voordelen heeft! Maar hoe breng je dat nou over op bewoners?

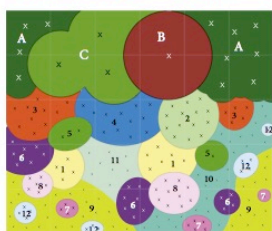
De oorzaak van verstening

De reden waarom bewoners hun tuin verstenen kan verschillen, maar globaal genomen zoekt men naar een "onderhoudsarme tuin". Onderhoud van een groene tuin lijkt een enorme klus en de kennis van tuinieren neemt af. Je zou de mensen dus moeten ontzorgen en voorlichten. Vanuit die aanname heeft De Groene Reiger de "BioBorder" ontwikkeld.

Wat is een BioBorder

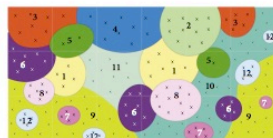
Stel je voor: je ziet in je wijk een prachtige border. Bij de border staat uitgelegd dat deze plantenborder onderhoudsarm en jaarrond aantrekkelijk is, bijdraagt aan de biodiversiteit en waar deze border te bestellen is. De planten kunnen goed tegen de droogte, tegen hoosbuien en zijn in verschillende kleurschakeringen te verkrijgen. Bij de bestelling krijg je een kant-en-klaar plantenpakket, met een plattegrondje en een Ikea-simpele handleiding hoe je de plantjes in je tuin moet zetten.

BioBorder Melco, beplantingsplan voor doe-het-zelvers



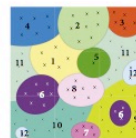
BioBorder Melco, vaste planten en heesters, 6x5m

Plantsoort	Melco BioBorder 6x5m
code	aantal
Heesters	
A	11 Hedera 'Aureo-Argentea'
B	1 Sambucus 'Black Lace'
C	3 Pyracantha 'Orange Glow'
Vaste planten	
1	10 Phloxes russeliana
2	14 Veronica's 'Blue'
3	15 Helianthus 'Rubinzwerg'
4	12 Echinops 'Violetta Blue'
5	3 Callitriche 'Karl Foerster'
6	18 Salvia 'Caradonna'
7	10 Allium 'Miksonium'
8	18 Echinacea pallida
9	33 Sedum autumnale
10	25 Monarda toadflaxina
11	5 Aster macrocephalus 'Twilight'
12	12 Callanthus nepota var. 'Nepota'
	176
Bollen	
10	Allium christophii
100	Allium sphaerocephalon
20	Camassia scottii 'Camassia'
50	Narcissus 'Segovia'
200	Ornithoglossum 'Rufy Giant'



BioBorder Melco, vaste planten, 6x3m

Plantsoort	Melco BioBorder 6x3m
code	aantal
Vaste planten	
1	10 Phloxes russeliana
2	11 Veronica's 'Blue'
3	13 Helianthus 'Rubinzwerg'
4	9 Echinops 'Violetta Blue'
5	3 Callitriche 'Karl Foerster'
6	18 Salvia 'Caradonna'
7	10 Allium 'Miksonium'
8	18 Echinacea pallida
9	33 Sedum autumnale
10	25 Monarda toadflaxina
11	5 Aster macrocephalus 'Twilight'
12	12 Callanthus nepota var. 'Nepota'
	168
Bollen	
10	Allium christophii
100	Allium sphaerocephalon
20	Camassia scottii 'Camassia'
50	Narcissus 'Segovia'
200	Ornithoglossum 'Rufy Giant'



BioBorder Melco, vaste planten, 3x3m

Plantsoort	Melco BioBorder 3x3m
code	aantal
Vaste planten	
1	5 Phloxes russeliana
2	6 Veronica's 'Blue'
3	6 Helianthus 'Rubinzwerg'
4	6 Echinops 'Violetta Blue'
5	1 Callitriche 'Karl Foerster'
6	10 Salvia 'Caradonna'
7	5 Allium 'Miksonium'
8	6 Echinacea pallida
9	9 Sedum autumnale
10	11 Monarda toadflaxina
11	10 Aster macrocephalus 'Twilight'
12	5 Callanthus nepota var. 'Nepota'
	82
Bollen	
7	Allium christophii
50	Allium sphaerocephalon
10	Camassia scottii 'Camassia'
20	Narcissus 'Segovia'
100	Ornithoglossum 'Rufy Giant'

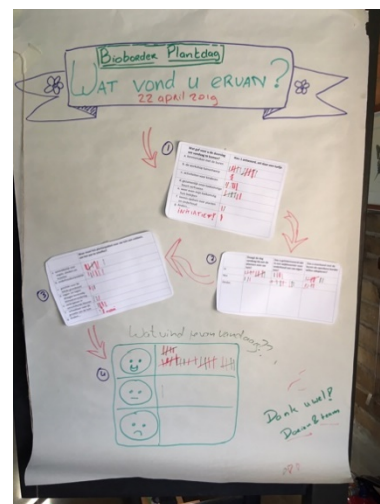
Aanpak BioBorders nieuwbouwwijk Melco Heiloo

Hoe informeer, inspireer en motiveer je nu het beste nieuwe bewoners voor een groene tuin? Met vereniging Groei en Bloei, het Bijenlint en de bewoners is nagedacht over een juiste mix van informeren en beleven. Het programma dat zo tot stand is gekomen omvat een bijeenkomst met een korte introductie van de waarde van de BioBorder door de tuinarchitect, het gezamenlijk aanplanten van de BioBorder en een meerkeuzeprogramma als een bijensafari, een kinderprogramma en een speeddate tuinontwerpen. Deze 'Aanpak BioBorders' is in 2018 en 2019 toegepast in de nieuwbouwwijk Melco in Heiloo voor kopers en huurders.

De "groene" bewonersdagen

Op 28 oktober meldden zich meer dan 59 nieuwe bewoners voor de eerste groene bewonersdag. Op 22 april werd de tweede bewonersdag georganiseerd waar 68 bewoners aan deelnamen. Uit een korte, ter plekke gehouden, enquête bleek dat de deelnemers allemaal enthousiast waren over de bewonersdag.

Halverwege 2019 waren alle huizen opgeleverd. Na een half jaar waren de meeste tuinen ingericht en kon de quickscan uitgevoerd worden om te bepalen of de aanpak BioBorders daadwerkelijk had bijgedragen aan het doel waarvoor zij werd ingezet: een groenere en sociale nieuwbouwwijk.



Groene bewonersdag 28 oktober 2018

Opdracht Quickscan

Om te weten welk effect de aanpak BioBorders heeft gehad en hoe deze aanpak verbeterd zou kunnen worden, heeft Gemeente Heiloo De Groene Reiger gevraagd om hiervoor een quickscan te doen - quick and dirty - bij de bewoners van de wijk Melco die mee hebben gedaan aan de bewonersdagen.

Doel quick scan

Het bepalen van de do's en don'ts bij de aanpak BioBorders Melco ter verbetering van de aanpak bij een vervolg in de nieuwbouwlocaties Zandzoom en Zuiderloo. Met deze quickscan willen we de aannames toetsen dat door het enthousiasmeren, voorlichten en ontzorgen van mensen, de tuinen groener worden ingericht.

We hebben daarmee de volgende vragen willen beantwoorden:

1. In welke mate heeft de aanpak BioBorders bijgedragen tot meer groen in de tuin?
2. Welke meerwaarde leveren de plantdagen?
3. Wat willen de bewoners zelf doen om de wijk groener te maken?

Daar er (nog) geen funding is voor onderzoek in een controlewijk, kunnen we alleen de resultaten van deze wijk tonen. Daarmee kunnen we hooguit een inschatting maken van het effect van de bewonersdagen op basis van de reacties van respondenten.

Aanpak van de quick scan

- De steekproef
We verspreiden een vragenlijst onder die bewoners in de Melco-wijk die zich hebben opgegeven voor de plantdagen Melco. De vragen zijn gericht op de ervaringen rond de aanpak BioBorders
- Vragenlijst is gecheckt door de afdeling communicatie van de gemeente Heiloo
- Analyse resultaten steekproef
- Verslag resultaten met aanbevelingen voor de toepassing in andere nieuwbouwwijken in de Zandzoom

Steekproef

De Melco-bewonersdagen met kopers en huurders zijn gehouden op respectievelijk 28 oktober en 22 april. Op 28 oktober meldden zich 59 nieuwe bewoners (19 bouwnummers, koopwoningen) voor de groene bewonersdag. Op 22 april werd de tweede bewonersdag georganiseerd, nu ook voor de huurwoningen. Er kwamen nu 68 bewoners van 26 bouwnummers (waaronder 29 kinderen).

Opstellen vragenlijst

De concept enquête is opgesteld in google-forms. Google-forms is een mondiaal onderzoeksplatform, waar gegevens alleen middels een wachtwoord te bereiken zijn. Zoals afgesproken is de concept-enquête voorgelegd aan de afdeling communicatie van Gemeente Heiloo. De voorgestelde aanpassingen zijn vervolgens verwerkt.

De link naar de enquête is op 24 februari per mail verstuurd naar de deelnemers van de bewonersdagen. De bewoners hebben een 2 herinneringen ontvangen, op 3 maart en op 16 maart. In totaal zijn 18 antwoorden binnengekomen. Dat is $(18/45 \text{ ontvangers}) \times 100 = 40\%$ respons

Samenvatting conclusies steekproef

- In de steekproef hebben 88 % van de respondenten de tuin meer dan 40 % groen ingericht, Slechts 18 % heeft de tuin niet of weinig groen ingericht.
Ter vergelijking: gemiddeld zijn in Nederland 50% van alle tuinen bijna of volledig versteend.
Hiermee kunnen we concluderen dat op grond van de resultaten van de quickscan: de aanpak BioBorders leidt tot ruim 30 % minder verstening dan in een gemiddelde tuin in Noord-Holland.
- Het merendeel (55%) van de respondenten geeft aan dat de dag heeft bijgedragen aan het vergroenen van hun tuin. En nog eens 35% was toch al van plan een hele groene tuin aan te leggen en vond het vooral leuk om er meer over te horen
De conclusie is dat de aanpak BioBorders bij meer dan 50% van de deelnemers aan de groene bewonersdagen heeft geleid tot meer groen in de tuin.
- De BioBorder aanpak heeft deelnemers aan de bewonersdag geholpen bij de inrichting van een groene tuin door en/of inspiratie voor tuinontwerp, en/of door een combinatie van eigen ideeën en de Bioborder plantenlijst, en/of door een BioBorderpakket aan te schaffen.
- De respondenten geven aan dat meer ondersteuning bij de plantenkeuze wenselijk is. Bijvoorbeeld door een verdere uitleg van de eigenschappen en onderhoudseisen van de planten op de BioBorderlijst, of de aanbevelingen en advies vanuit Groei en Bloei
- Het grootste deel van de respondenten (90%) wil de wijk graag groener. Ook een speelplek wordt gemist. Iets meer dan 50% zou een aantal keer per jaar mee willen werken aan een groenere wijk.
- De organisatie van de plantdagen wordt bijzonder gewaardeerd en levert een duidelijke meerwaarde door de combinatie van activiteiten. Hoog scoorden de speeddate met ontwerpers, het planten van De BloBorder, de kinderactiviteiten en door deze activiteiten het leren kennen van je burens .

Analyse resultaten

Zie ook bijlage met resultaten per vraag.

Vraag 1: In welke mate heeft de aanpak BioBorders bijgedragen tot meer groen in de tuin?

- In onze steekproef hebben 88 % van de respondenten de tuin meer dan 40 % groen ingericht, Slechts 18 % heeft de tuin niet of weinig groen ingericht
Ter vergelijking: gemiddeld is in Nederland een derde tot de helft van de tuinen volledig versteend
- Het merendeel (55%) van de wijkbewoners concludeert dat de dag heeft bijgedragen aan het vergroenen van hun tuin. En nog eens 35% was toch al van plan een hele groene tuin aan te leggen en vond het vooral leuk om er meer over te horen
- Van de bewoners heeft 12% daadwerkelijk een BioBorderpakket aangeschaft en 50% heeft dat wel overwogen te doen.
De redenen om geen BioBorder pakket aan te schaffen, zijn:
 - Er is een combinatie gemaakt van eigen ideeën en de BioBorder lijst
 - 30% is nog bezig met het aanleggen van de tuin
 - Men wil de eigen ideeën volgen

Vraag 2 : Welke meerwaarde leveren de plantdagen?

De plantdagen werden bijzonder hoog gewaardeerd door de bewoners, meer dan 80% vond het een waardevolle dag. De meeste waardering hadden de bewoners voor

- Mogelijkheid om de burens te ontmoeten, mede door de leuke kinderactiviteit
- Het planten van de BioBorder
- Inspiratie opdoen voor inrichten van de tuin via
 - de speeddate met de tuinarchitect
 - de informatie over het belang van groen voor gezondheid, vogels, vlinders en insecten
- het bezoeken van het huis in aanbouw



Eieren zoeken met de kleinsten 22 april 2019

Vraag 3: Hoe tevreden is met het groen in de wijk, wat willen de bewoners zelf doen om de wijk groener te maken

80% van de mensen vindt de wijk niet zeer groen, en 90% van de mensen wil de wijk graag groener. Ook een speelplek wordt gemist.

Iets meer dan 50% zou een aantal keer per jaar mee willen werken aan een groenere wijk. Het aantal uren varieert van 1 uurtje per week tot een aantal uren per jaar.



Bewoners plantdag 22 april

Aanbevelingen: Do's en don'ts)

- Het wordt aanbevolen om in alle nieuwbouwwijken, maar praktisch in ieder geval in de Zandzoom, plantdagen met bewoners te organiseren. De plantdagen met bewoners leveren een duidelijke meerwaarde door de combinatie van activiteiten. Deze plantdagen dragen naast meer groen in de tuin ook bij aan de behoefte van de nieuwe bewoners om elkaar te leren kennen. Omdat de oplevering vaak in fases geschied is het aan te raden meerdere plantdagen te organiseren.



Speeddate met tuinontwerpers vanuit Groei en Bloei

- Omdat de helft van de respondenten aan heeft gegeven te willen helpen bij het onderhoud van het groen in de wijk, wordt aanbevolen kort na de plantdagen samen met de geïnteresseerde bewoners een plan van aanpak op te stellen hoe dit te realiseren.
- Bij de uitvoering van de aanpak BioBorders kwam duidelijk naar voren dat in een ideale situatie je de aanpak BioBorders het beste kunt starten aan de tekentafel. Nu werd op een rijdende trein gesprongen. Dat betekende inbreken op bestaande afspraken over ontwerp en beplanting. Dus was er meer tijd nodig voor het organiseren van overleg met alle stakeholders, het ontwerp en de locatie van de BioBorder, afstemming over de aanplant, (extra) financiering etc.

Aanbevolen wordt om:

- Vanaf het eerste begin na te gaan waar en hoe BioBorders ingepast kunnen worden.
- in brochures, maquettes, virtuele impressies bij de makelaar al biodiverse tuinen te laten zien. Groen voorbeeld doet groen volgen!

- Het tijdstip van de plantdagen zijn cruciaal en tegelijkertijd lastig te plannen. Je wilt niet te laat zijn met de inspiratie en adviezen voor de tuin, maar wanneer je te vroeg bent zijn de nieuwe bewoners nog niet toe aan tuinplannen. Ook heb je te maken met de seizoenen, geschikte planttijden voor vaste planten zijn vanaf half maart tot half april, en vanaf half september tot derde week oktober. Voor het juiste tijdstip is een goede afstemming nodig tussen gemeente en projectontwikkelaar en woningbouwcoöperatie.
- Ten behoeve van tips voor een betere organisatie van een plantdag, is er een evaluatie gehouden onder de medeorganisatoren (Bijenlint, Groei en Bloei, tuinarchitect) Zie bijgevoegde lessons learned en tips.

Lessons learned & tips

Proces

- **Gemeente: houdt voldoende ruimte in wijkontwerp voor openbare borders**
- **Gemeente: Maak op voorhand afspraken met projectontwikkelaar over bewonersacties**
- Planning plantdag afhankelijk van seizoenen & beschikbaarheid planten & oplevering huizen
- In de winter: overweeg een ontwerpssessie zonder plant-actie?
- Neem ruim tijd voor levering grond, check op maten vd border, levering en soorten-check planten

Openbare border

- Voorbeeld border stimuleert bewustzijn biodiversiteit en Klimaat (droogte)
- Betrek nabije bewoners in ontwerp openbare border

Programma plantdag

- 30' speeddate: krap maar haalbaar
- 60' speeddate: combi 2 dates maakt miniworkshop mogelijk
- 1e groep zo veel mogelijk laten planten: mensen gaan vroeger naar huis
- Programmeer een afsluitactie zodat mensen blijven tot eind
- Geef info mee naar huis

Inhoud Melco BB-pakket

- Bied ook groene erfscheiding aan
- Voor kids: ontwerp Boefjes Border
- Werk wijkhovenier optie verder uit voor de plantdag

Motivatie deelnemers

- Zeer positieve reactie op ontmoeting + speeddate.
- Zeer positieve reactie op het idee om biodiversiteit te stimuleren
- Activiteiten voor kids halen de ouders over de streep

Bijlage I: Resultaten Enquête

1. Welk cijfer geeft u de bewonersdag? Op een schaal van 1 tot 5

Gemiddeld cijfer van aanwezigen: 3,96

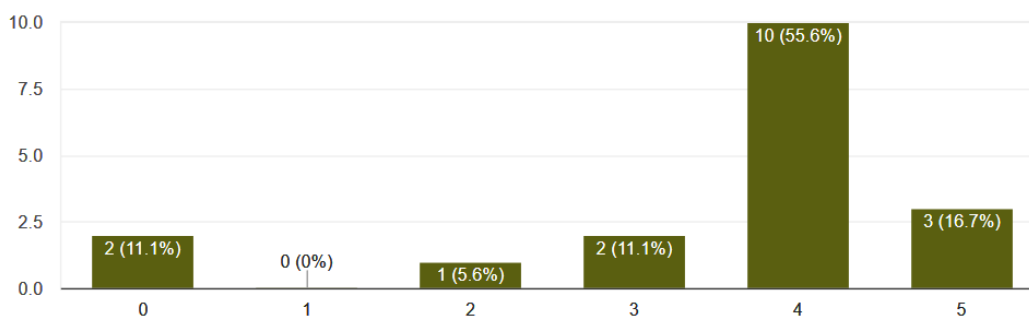
0: niet geweest

1: niet de moeite waard

5: een fantastische middag

Welk cijfer geeft u de bewonersdag?

18 responses

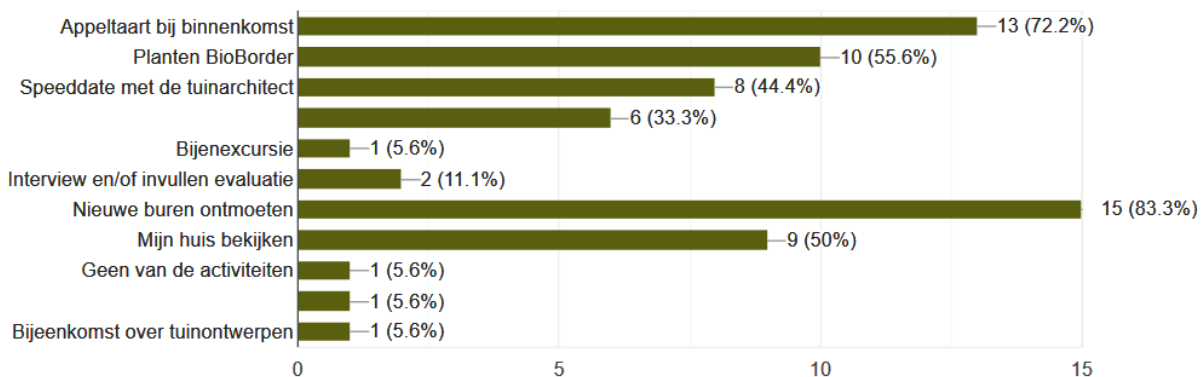


2. Aan welke activiteiten heeft u deelgenomen?

- op 1: Nieuwe burens ontmoeten (15)
- op 2: Appeltaart eten (13)
- op 3: Planten bio-border (10)
- op 4/5: Mijn huis bekijken (9)
- op 4/5: Speeddate met tuinarchitect (9)
- op 6: Kinderactiviteit (6)

Aan welke activiteiten heeft u deelgenomen? Meerdere opties mogelijk.

18 responses



3. Welke activiteit vond u het meest zinvol? (14 antwoorden)

Op 1: Buren ontmoeten (8)

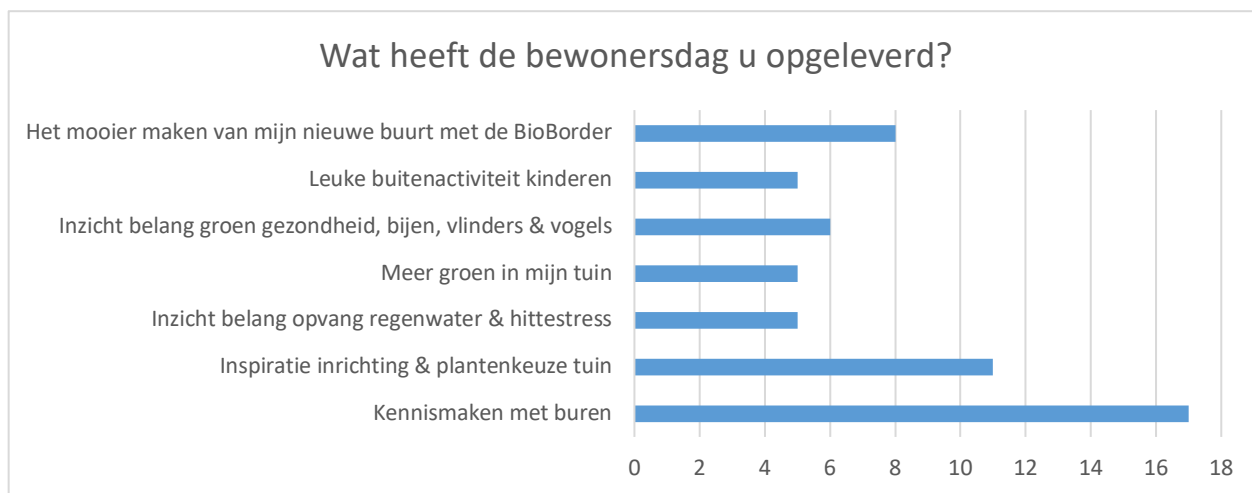
Op 2: Planten BioBorder (5)

Op 3: Speeddate met de tuinarchitect (4)

op 4: de combinatie van activiteiten werd als inspirerend ervaren (3)

4. Wat heeft de bewonersdag u opgeleverd?

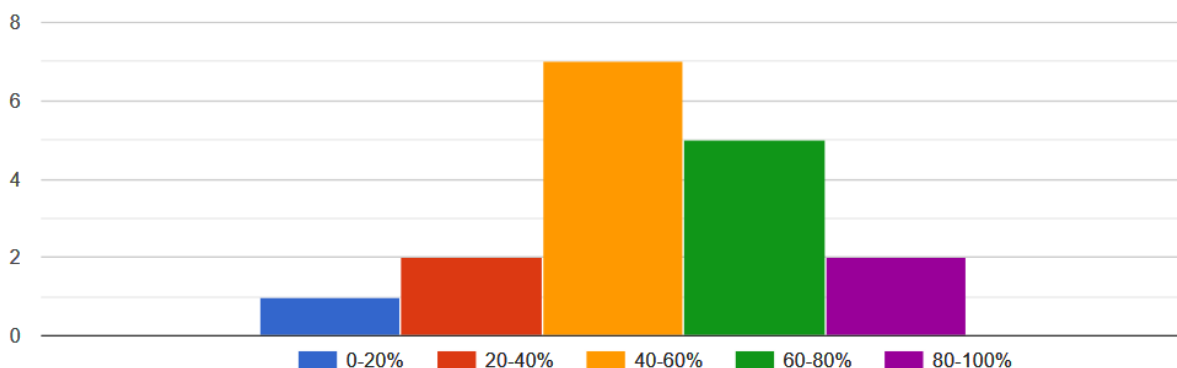
18 antwoorden



5. Hoeveel van het oppervlakte van uw tuin heeft u groen ingericht?

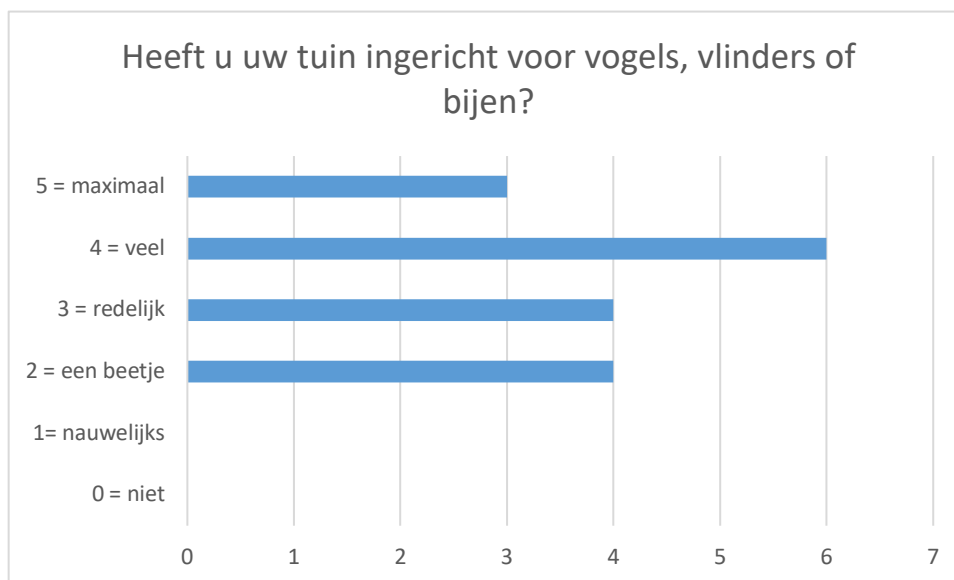
17 antwoorden

Hoeveel van het oppervlakte van uw tuin heeft u groen ingericht, dwz. aarde met planten erin?



6. Heeft u uw tuin ingericht voor vogels, vlinders of bijen? Bijv. met bessenstruiken, bloemen in verschillende seizoenen, bomen, insectenhôtels of nestkastjes?

17 antwoorden

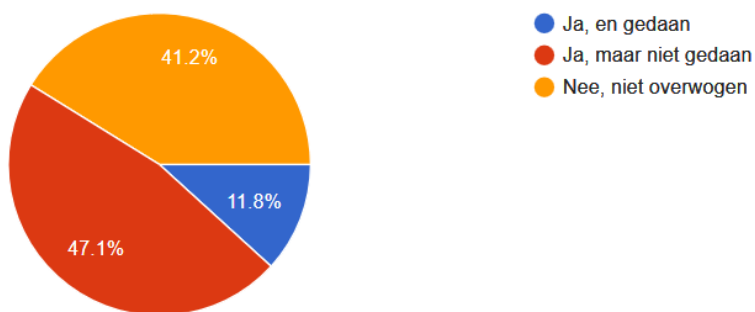


7. Heeft u overwogen een BioBorder-pakket aan te schaffen voor uw tuin?

17 antwoorden

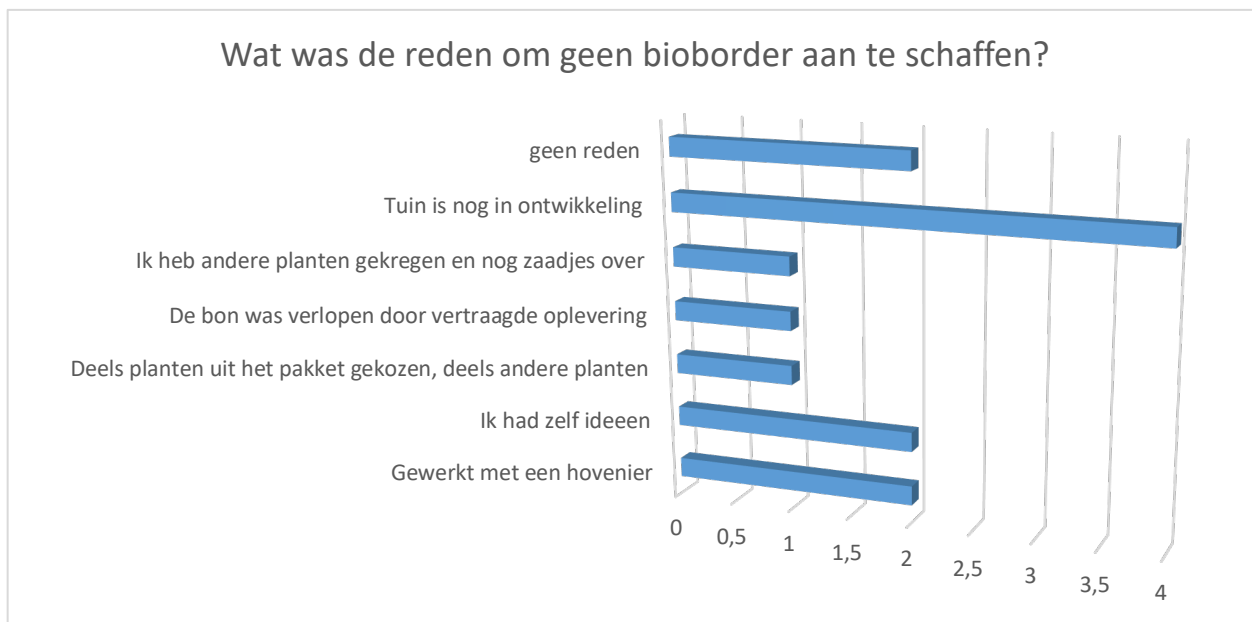
Heeft u overwogen een BioBorder-pakket aan te schaffen voor uw tuin?

17 responses



8. Als u geen bioborder-pakket heeft aangeschaft, wat was de reden dat u dat niet deed?

14 antwoorden



9. Als u uw tuin nog wilt aanleggen, wat zijn dan uw plannen? Denk aan % groen en tegels, bioborder-pakket, vogels en insecten, een kleur, speel- of pluktuin?

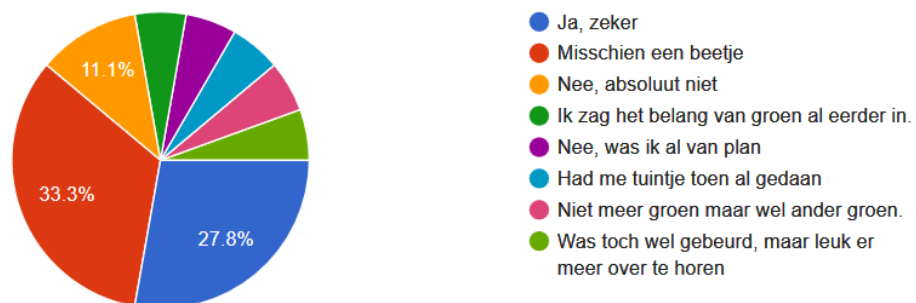
Antwoorden:

- Tuin is al aangelegd met idd pluk en kleur en minimaal aantal extra tegels (onder afvalbakken)
- 65% groen incl speelruimte. Rest tegels
- N.v.t. 3x
- vogels, insecten, kruiden
- Komt ook mooie vijver in. Wordt helaas geen aandacht aan besteedt terwijl dat ook nuttig is voor diversiteit van dieren in tuin
- zie voige vraag
- bioborder pakket: aantrekkelijk voor vogels en insecten
- nog meer planten

10. Heeft de Melco-bewonersdag en de aanleg van de BioBorder gezorgd voor - meer - groen in uw tuin?

Heeft de Melco-bewonersdag en de aanleg van de BioBorder gezorgd voor - meer - groen in uw tuin?

18 responses



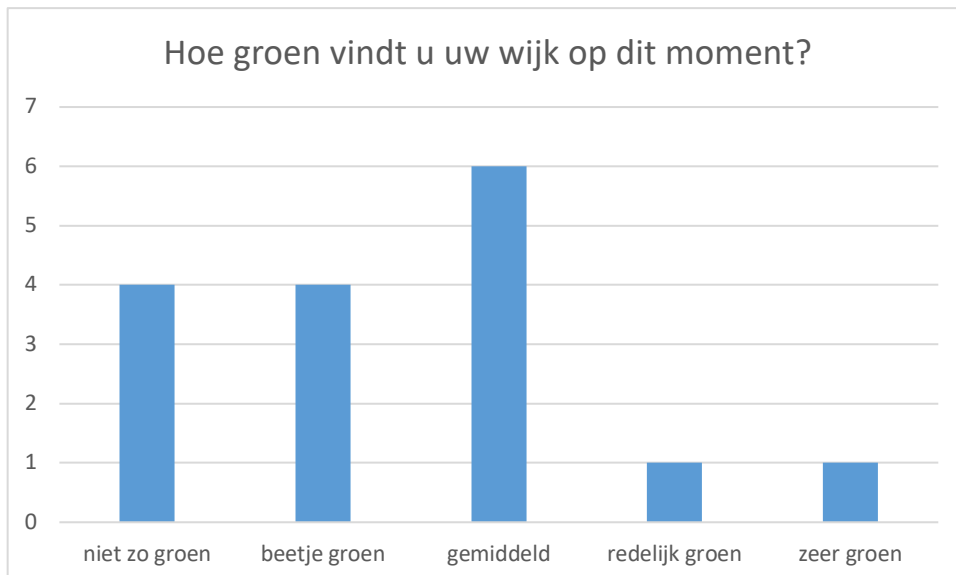
11. Wat zou u geholpen hebben uw tuin groener in te richten?

18 antwoorden



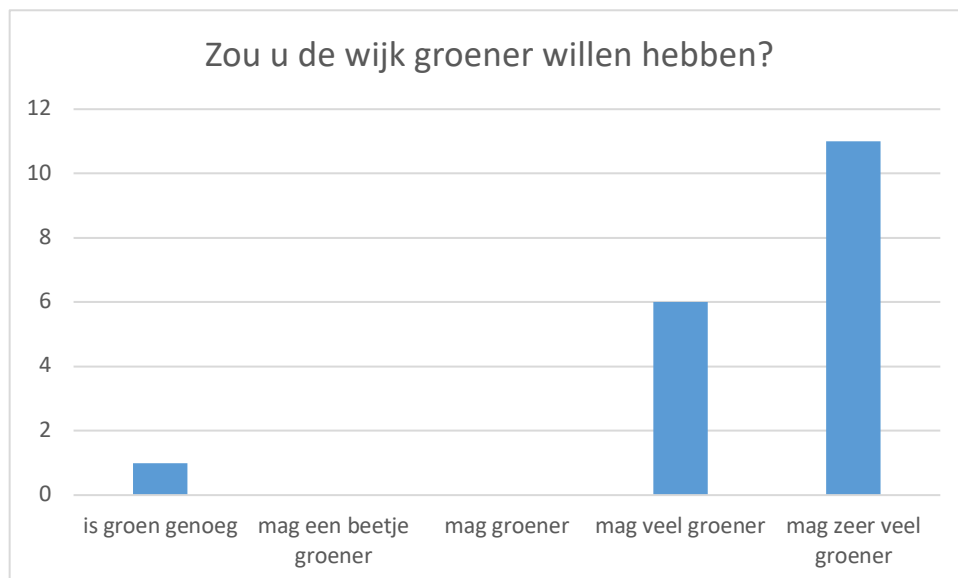
12. Hoe groen vindt u de wijk op dit moment?

18 antwoorden



13. Zou u de wijk groener willen hebben?

18 antwoorden



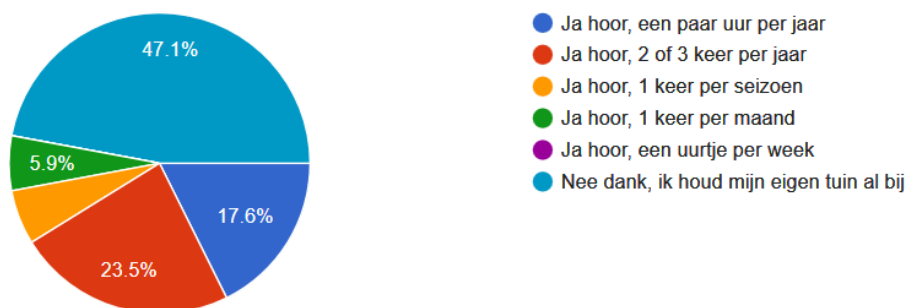
14. Zou u samen met andere wijk bewoners, mee willen werken aan een groenere wijk?

Zo ja, hoe vaak?

17 antwoorden

Zou u - samen met andere wijkbewoners - mee willen werken aan een groenere wijk? Zo ja, hoe vaak?

17 responses



15 . Optioneel: Uw naam en/of suggesties voor de organisatoren van de Melco-bewoners dagen?

- Suggestie zonder naam:
Wij missen wel goede speelvoorzieningen!
- Een respondent schrijft:
Nog een opmerking wat betreft het groen in de wijk: wij zijn absoluut niet tevreden over de afwerking. In het midden ligt een enorme plas water, waar een speeltuin zou komen. Verder hebben we de hele winter door de gore modder moeten lopen omdat de zijkanten bij oa. nr. 19 een smerige bende is.